

# Er løbet kørt for dåbskommissionen?

Af Georg Klinting

Trykt den 23. maj 2025 i Præsteforeningens Blad

Dåbskommissionen har offentliggjort sin midtvejsrapport, der nu er sendt i høring og afprøvning i folkekirken. Det er dog ikke færdigt udarbejdede ritualforslag, der fremlægges i rapporten, men såkaldt "liturgiske modeller", det vil sige ritualskitser, som interesserede præster og menigheder kan få lejlighed til at gøre praktiske erfaringer med.

"Rapporten er et dialogoplæg", hedder det i forordet. Man forstår, at det først er efter høringsfasens udløb, at kommissionen vil gå i gang med at udforme et egentligt ritualforslag, som i givet fald skal kunne præsenteres for kirkeministeren ultimo marts 2027.

Det er dog svært at se, hvordan den indeværende høringsfase skulle forbedre kommissionens beslutningsgrundlag afgørende i forhold til det beslutningsgrundlag, kommissionen allerede har skaffet sig gennem to års studiekredsarbejde ved siden af den omfattende debat, der over længere tid har været ført i offentligheden om folkekirkens dåbssyn og dåbsritual.

Hvis nogen forventer, at kommissionen vil barsle med et ritualforslag, der er både teologisk prægnant og folkeligt rummeligt, bør de desværre nok nedjustere deres forventninger. Næppe nogen af delene vil blive indfriet – medmindre da kommissionen skulle gå hen at sætte sig ud over de begrænsninger, der er meddelt i det givne kommissorium.

## Teologisk prægnans

Den foreliggende midtvejsrapport er præget af manglende teologisk prægnans. Der begyndes fint nok med lovprisningen fra 1. Pet. 1,3, men straks i den påfølgende dåbsbøn tabes fokus, idet midtvejsrapporten bringer hele seks forskellige bud på, hvad der bør siges i den indledende dåbsbøn.

Man skulle mene, at ritualet har brug for en dåbsbøn, der giver et så fokuseret og letfatteligt udtryk for, hvad der bør bedes om, at det ikke skulle være nødvendigt med alternative bønner. Men kommissionen har åbenbart ikke kunnet samle sig om en bestemt formulering.

Jeg mener, det vil svække ritualhandlingens autoritet betragteligt, hvis der bliver indført et dåbsritual med flere alternative bønner at vælge imellem. Tilstedeværelsen af valgmuligheder vil signalere, at der ikke står noget helt bestemt på spil i dåben. Budskabet vil være, at det i grunden ikke kommer sig så nøje, hvad man beder om. Det ene kan være lige så godt som det andet.

Vi går til kommissionens valg af tekstlæsninger. Som udgangspunkt vil kommissionen fastholde de to tekstlæsninger, som vi kender fra det autoriserede ritual, men kommissionen foreslår at bruge dem i omvendt rækkefølge, således at den såkaldte dåbsbefaling i Matt. 28,18-20 bliver den umiddelbare optakt til dåben.

## **Dåbsbefalingen**

For en liturgisk betragtning virker det malplaceret at gøre dåbsbefalingen gældende over for folk, der frivilligt, glad og gerne er kommet til døbefonten med deres små.

I evangeliet er dåbsbefalingen stillet til dem, der skal udføre dåbshandlinger. Den er ikke stillet til dem, der forventes at komme for at blive døbt. I folkekirken møder ingen dåbsfolk op i kirken i medfør af nogen befaling. De møder op i tillidsfuld forventning til, at den rituelle dåbshandling vil formidle en plads i Guds Rige til de små.

Læremæssigt er dåbsbefalingen irrelevant, idet Matt. 28,18-20 ikke handler om dåbens indstiftelse, men om at disciplene skal tage en allerede indarbejdet dåbspraksis med sig, når de drager ud som missionærer. Teksten kan i dåbens sammenhæng i det højeste bruges som en bevidnelse af, at kirken på en meget tidligt tidspunkt har praktiseret dåb i den treenige Guds navn.

Det er altså en dårlig idé at lade Matt. 28,18-20 være det umiddelbare afsæt for dåben. Desuden vil ommøbleringen indebære, at Mark. 10,13-16 må vige sin nuværende plads. Prisen herfor er en svækkelse af børneevangeliets funktion som leverandør af opbyggelige identifikationsmuligheder.

## **Identifikationen**

Med det nuværende dåbsritual kan forældre og faddere identificere sig med de folk i evangeliet, der bringer børnene til Jesus. De kan identificere dåbsbørnene med de børn, som Jesus velsignede, og de kan identificere Jesu velsignelseshandling dengang med den dåb, som præsten her og nu forretter ved døbefonten.

Med den foreslåede flytning mister børneevangeliet sin umiddelbart opbyggelige funktion, og kommissionen må levere en temmelig søgt begrundelse for at have børneevangeliet med i ritualet. Det hedder i midtvejsrapporten, at formuleringen hos Markus "imødegår den misforståelse, at tro er en præstation," og at den "understreger den kristne tro som fundamental tillid".

Jeg må sige, at jeg har noget svært ved at forestille mig dåbsfolk ligge under for den misforståelse, at troen skulle være en præstation. Ligeledes har jeg svært ved at se, hvorfor den kristne tros karakter af fundamental tillid skulle have brug for at blive understreget.

Men lad nu det være. Den ændrede rækkefølge af de to tekster er uheldig, og man kan kun opfordre kommissionen til at vende tilbage til den sædvanlige rækkefølge.

## **Den helt store knast**

Den helt store knast i midtvejsrapporten er imidlertid rapportens cementering af, at der som den største selvfølge af verden skal være personlig tilspørgsel ved barnedåb, sådan som folkekirkens praksis har været i mands minde.

Kommissionen har brugt kræfter på at overveje fuld tilspørgsel kontra forkortet tilspørgsel, men den har ikke brugt kræfter på at overveje, om folkekirken burde følge de lutherske nabokirker, hvor man lader barnets dåb blive foretaget på de voksnes bekendelse og initiativ. I Norge, Sverige og Tyskland bruger man jo ikke at tilspørge dåbsbarnet om troen og dets ønske om at blive døbt.

Folkekirkens særtradition er problematisk både folkeligt og teologisk. For den uhildede dåbsgæst må det fremstå som en besynderlig form for samtale, at præsten henvender sig til en, der ikke er i stand til at svare. Præstens tilspørgsel af et spædbarn og en voksens stedfortrædende besvarelse kan vanskeligt opfattes som andet end ufolkeligt teologisk kodesprog. Den personlige tilspørgsel må fremstå som et anakronistisk liturgisk levn, det åbenbart er magtpåliggende at hæge om.

Folkekirkens tilspørgselspraksis hviler imidlertid på den teologiske grundantagelse, at dåbsbarnets tro på den treenige Gud er en nødvendig forudsætning for, at dåbspagten kan komme i stand. Antagelsen er dog uklar, idet det er et åbent spørgsmål, hvorvidt troen tænkes at være til stede i dåbsbarnet, allerede inden der spørges om den, eller om det måske først er ved tilspørgslen eller ved overøsningen i den treenige Guds navn, at troen vækkes i dåbsbarnet.

De teologiske spørgsmål står i kø, når kirkens dåbsritual insisterer på forestillingen om spædbarnets gudstro og dens nødvendighed for dåben. Forestillingen kolliderer med det dåbssyn, at det alene er Gud, der handler i dåben, og at dåbspagten er Guds generøse gave til dåbsbarnet.

Betoningen af Guds suveræne handling i dåben burde være det stærkeste argument for at afskaffe personlig tilspørgsel ved barnedåb.

Personlig tilspørgsel skal imidlertid opretholdes ved barnedåb, hvis det står til dåbskommissionen. Kommissionen vil eventuelt kunne henvise til, at spørgsmålet om at afskaffe personlig tilspørgsel ved barnedåb ikke var på agendaen i det givne kommissorium.

Formentlig kunne kommissionen dog godt selv have taget spørgsmålet op, hvis viljen havde været til stede. Det er muligt, at et sådant skridt havde krævet en justering af det meddelte kommissorium, men i så fald kunne kommissionen over for ministeren (opdragsgiveren) have insisteret på at få foretaget en sådan justering. Det ses ikke at være forsøgt.

Kommissoriets opgavebeskrivelse har derfor haft afgørende indflydelse på, hvor meget eller lidt der skal komme ud af kommissionens arbejde.

Vi har til gode at se, hvad kommissionen lander på i 2027. Men allerede nu har kirkefolk grund nok til rejse debat om folkekirkens beslutningsgange i liturgiske spørgsmål.

Hvis det stadig skal være brugbar praksis at nedsætte en kommission om et liturgisk anliggende, der trænger sig på, hvem skal så i givet fald udfærdige kommissoriet og bestemme kommissionens sammensætning? Er det herunder sundt for folkekirken, at biskopperne sidder så enerådende på processen, som det synes at have været tilfældet med dåbskommissionens nedsættelse og virke?

Hvis tiden er løbet fra kommissioner, hvordan kan folkekirkens liturgiske ordninger så fornyes på en forsvarlig måde? Er det herunder hensigtsmæssigt at bruge kravet om kongelig autorisation til at inddæmme indførelsen af nye liturgiske tiltag?

Helt overordnet kan man spørge, om drøftelsen af rapporten om frihed og fasthed måske blev overstået lidt for hurtigt? Om tiden måske nu er kommet til at overveje en ny ledelsesstruktur i folkekirken? Og så videre. Der turde være emner nok at tage fat på.